

Received: 19 August 2019
Revised: 20 November 2019
Accepted: 20 December 2019
Published: 31 December 2019

**AN ATTEMPT TO ASSESS THE ADOPTED
LEGAL SOLUTIONS IN POLISH LAW
ON UNDER THE ACT OF NOVEMBER 28, 2014
ON PROTECTION AND HELP FOR THE VICTIM
AND THE WITNESS**

**PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ
PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE
Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R.
O OCHRONIE I POMOCY
DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA**

Krzysztof Gorazdowski

PhD, Faculty of Administration and National Security
The Jacob of Paradies University in Gorzow Wielkopolski / Poland
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7638-2162>

* *Corresponding author:* e-mail: info@kancelaria-gorazdowski.pl

Abstract:

Each EU Member State should in its legal systems guarantee to the extent necessary to achieve the objectives of criminal proceedings, adequate protection for the rights of victims and witnesses while respecting their dignity and ensuring protection against secondary victimization. However, the practice of applying legal solutions adopted in Poland in this respect in the absence of appropriate cooperation between the authorities raises doubts. It is worth looking at the Act On protection and help for the victim and witness of 28 November 2014 to indicate its legal shortcomings, assess the application of legal solutions adopted in practice, pay attention to interpretation doubts. The Act plays an important role in shaping the appropriate level of protection for the victim and the witness, while at the same time quite deeply interferes in the sphere of parental rights of both parents. This should not escape the attention of the protection authority and the procedural authority, which are responsible for cooperation with other law enforcement authorities for the benefit of the family and minors.

Keywords: victim, witness, police law, criminal proceedings, protection and assistance measures, relatives, police, prosecutor's office, common courts

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 /Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

 This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorazdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM
NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY
DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

Streszczenie:

Każde państwo członkowskie UE powinno w swoich systemach prawnych zagwarantować w stopniu niezbędnym do realizacji celów postępowania karnego odpowiednią ochronę praw pokrzywdzonych i świadków z poszanowaniem ich godności i zapewnieniem ochrony przed wtórną wiktymizacją. Praktyka stosowania przyjętych na gruncie krajowym w tej mierze rozwiązań prawnych przy braku odpowiedniej współpracy organów wzbudza jednak wątpliwości. Warto przyjrzeć się zatem wdrożonej do krajowego porządku prawnego ustawie z dnia 28 listopada 2014r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka, aby wskazać na jej mankamenty prawne, dokonać oceny stosowania przyjętych rozwiązań prawnych w praktyce, zwrócić uwagę na wątpliwości interpretacyjne. Ustawa pełni ważną rolę w kształtowaniu odpowiedniego poziomu ochrony pokrzywdzonego i świadka, jednocześnie dość głęboko ingeruje w sferę praw rodzicielskich obojga rodziców, co nie powinno uchodzić uwadze organowi ochrony jak i organowi procesowemu, które odpowiadają za współpracę z innymi organami ochrony prawa dla dobra rodziny i małoletnich dzieci.

Słowa kluczowe: pokrzywdzony, świadek, prawo policyjne, postępowanie karne, środki ochrony i pomocy, osoby najbliższe, Policja, Prokuratura, sądy powszechne

Główny zarys problemu i jego związku z ważnymi kwestiami naukowymi i praktycznymi.

Temat ochrony praw pokrzywdzonych i świadków w postępowaniu karnym powraca niekiedy w związku z niewłaściwą w tej mierze praktyką stosowania odpowiednich przepisów przez organy ścigania, brakiem współpracy pomiędzy Policją, sądami powszechnymi i prokuraturą w toku postępowań oraz częstym przenikaniem się dość złożonych zagadnień prawnych z niektórymi dziedzinami prawa (prawo rodzinne i opiekuńcze, prawo karne materialne i procesowe) związanych z skutkami stosowania w praktyce niektórych przepisów przez niesądowe i sądowe organy ochrony prawa na tle mało znanej, nawet prawnikom, ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz.U.2015.21 z dnia 2015.01.07). Do napisania artykułu skłoniła mnie również autorefleksja z własnej praktyki radcy prawnego, który brał udział w postępowaniach cywilnych, w których strony celowo powoływały się na wymienioną ustawę, stosowaną przez właściwy organ często w oderwaniu od postępowań prowadzonych przez organy sądowe, których wynik procesowy był niekiedy zgoła odmienny od wyniku w prowadzonym postępowaniu karnym, zwłaszcza gdy inne organy pozasądowe wkraczały w materię praw rodzicielskich i opiekuńczych bez łączności z sądem, który co do zasady powinien rozstrzygać w tej mierze spór w spra-

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 / Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

 This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorazdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

wach rodzinno-opiekuńczych. Omawiana regulacja w związku z redakcją jej przepisów nie powinna przynosić w stosowaniu niepotrzebnych szkód rodzicielskich, zwłaszcza dla dobra małoletnich dzieci gdy ich rodzice toczą sądową batalię o wykonywanie władzy rodzicielskiej, wykorzystując każdą sposobność do procesowego zniszczenia przeciwnika (alienacja rodzicielska). Stosowana nieumiejętnie przez organ z uwagi na przyjęty stopień ochrony informacji niejawnych ustawa z dnia 28 listopada 2014r. może również prowadzić do pewnych nadużyć, co nie powinno mieć miejsca w demokratycznym państwie prawa, zwłaszcza w związku z ochroną praw pokrzywdzonego lub świadka oraz kolizją interesu postępowania karnego i interesu rodziny, w tym praw rodzicielskich i dobra dzieci.

Analiza najnowszych badań, aktów prawnych i literatury przedmiotu, w których podjęto omówienie podjętej problematyki

W USA w zakresie aktów prawnych dotyczących ochrony praw pokrzywdzonych i świadka, w których podjęto omówienie przedstawianej problematyki badania prowadzili m.in. P.J. Fowler (Fowler P.J. et al.2009), L. Bennet (Bennet L. et al. 2004); w UK : D. Povey (Povey D et al. (2007/2008), M Burton , R. Evans, A. Sanders (Burton M. et al. 2006) w Niemczech badania nad rozwojem ochrony ofiar w niemieckim prawie karnym prowadził J. Hermann (Herrmann J., 2009), z kolei w Polsce badania w tym obszarze prowadzili : E. Bieńkowska (Erez E., Bieńkowska E. 1993); K. Dudka (Dudka K. 2006); R. Koper (Koper R. 2015); L. Mazowiecka, C. Kulesza, P. Starzyński, K. Dudka(Mazowiecka, et al. 2016).

Cele i metody badawcze podjęte w analizie tematu

Celem procesu badawczego była ocena stosowania w praktyce prawnych regulacji ochrony praw pokrzywdzonego i świadka w polskim prawie w aspekcie zagrożeń z tym związanych. W badaniach wykorzystano metodologię prawno porównawczą z opisem sposobu tworzonych regulacji prawnych oraz zakresu ich interpretacji i stosowania przez organy procesowe jak i inne właściwe rzeczowo, weryfikowaną na podstawie analizy materiału aktowego zgromadzonego w wybranych sprawach cywilno-rodzinych zawisłych przed Sądem Okręgowym w Szczecinie oraz innymi sądami powszechnymi z udziałem autora jako zawodowego pełnomocnika procesowego (www.kancelaria-gorazdowski.pl). Nieprawidłowe stosowanie przez organy ochrony

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 /Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorazdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

przywołanych regulacji prawnych poddano subiektywnej ocenie, która doprowadziła do krytycznych uwag de lege lata i postulatów de lege ferenda.

Prezentacja przeprowadzonej analizy. Dyskusja

Wprowadzenie ustawy do krajowego porządku prawnego

Do chwili wejścia w życie regulacji związanych z ochroną i pomocą pokrzywdzonego i świadka w postępowaniu karnym w Polsce nie było kompleksowych unormowań prawnych, mających na celu ochronę świadka i pokrzywdzonego. Nie istniał także jednolity akt normatywny, umożliwiający udzielanie pomocy przez państwo takim osobom. System wsparcia i ochrony w głównej mierze opierał się na ustawie z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym (Dz.U.2016.1197, t.j. z dnia 2016.08.09), przy czym ustawa ta miała zastosowanie do tzw. skruszonych przestępców, to jest podejrzanych, którzy zostali dopuszczeni do składania zeznań w charakterze świadka, na zasadach i w trybie określonych w ustawie. Środki stosowane w ustawie z dnia 25 czerwca 1997 r. wobec świadków koronnych nie były dostępne dla pokrzywdzonych i świadków w postępowaniu karnym, tymczasem Kodeks postępowania karnego w art. 2 § 1 pkt 3 Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U.2018.1987 t.j. z dnia 2018.10.17) uznaje uwzględnienie prawnie chronionych interesów pokrzywdzonego za jeden z celów postępowania. Warto dodać, iż projekt ustawy o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Druk sejmowy nr 2653) obejmował także implementację dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r., ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępującej decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW, a także dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/99/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie europejskiego nakazu ochrony. Celem wprowadzenia przepisów była także potrzeba wzmocnienia bezpieczeństwa osobowych źródeł dowodowych w postępowaniu karnym, które stanowią zdecydowaną większość informacji dla organu procesowego, będących podstawą dla podejmowanych końcowych decyzji procesowych. Dowody z osobowych źródeł są łatwe do pozyskania i pozwalają z reguły na pełną rekonstrukcję zdarzenia w przeciwieństwie do ekspertyz, opinii, czy wyników badań kryminalistycznych, które jedynie potwierdzają lub wykluczają jednostkowe fakty. W toku postępowania karnego pokrzywdzeni, jak i świadkowie są poddawani presji psychologicznej, ze strony sprawców, których celem jest wyeliminowanie niepożądaných zeznań, obciążających dowodów dlatego zaist-

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 / Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

 This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorazdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

niała pilna potrzeba rozbudowania narzędzi prawnych w celu ich ochrony, w szczególności w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia pochodzącego od osób podejrzanych. Ochronę rozciągnięto także na osoby najbliższe dla pokrzywdzonego i świadka w rozumieniu ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U.2018.1600, t.j. z dnia 2018.08.21)). To rozwiązanie uznano za konieczne z uwagi na potrzebę zapewnienia całościowej i skutecznej ochrony osób uczestniczących w postępowaniu karnym.

Pozycja procesowa świadka i pokrzywdzonego w postępowaniu karnym

W Kodeksie postępowania karnego (dalej k.p.k.) zgodnie z art. 187 świadkiem jest każda osoba fizyczna, która została wezwana w tym charakterze przez organ procesowy i ma obowiązek stawiennictwa oraz złożenia zeznań. Ocena zasadności wezwania przez organ nie należy do świadka, ale do organu procesowego prowadzącego sprawę. Obowiązki wynikające z art. 177 § 1 k.p.k. trwają aż do chwili prawomocnego zakończenia procesu. .Pozycje procesową świadka w postępowaniu karnym wyznacza przede wszystkim katalog jego obowiązków i uprawnień procesowych. Przykładowo po stronie uprawnień można wskazać na:

- 1) prawo do odmowy zeznań przysługujące osobom najbliższym w stosunku do oskarżonego i świadkom oskarżonym w innej sprawie o współudział w przestępstwie objętym postępowaniem (art. 182 k.p.k.);
- 2) prawo do uchylenia się od odpowiedzi na pytanie, jeżeli udzielenie odpowiedzi mogłoby narazić świadka lub osobę dla niego najbliższą na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe (art. 183 § 1 k.p.k.);
- 3) prawo do żądania, aby przesłuchano świadka na rozprawie z wyłączeniem jawności, jeżeli treść zeznań mogłaby narazić na hańbę jego lub osobę dla niego najbliższą (art. 183 § 2 k.p.k.);
- 4) prawo do zachowania w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka, w tym danych osobowych, jeżeli nie mają one znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie z uwagi na uzasadnioną obawę niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach świadka lub osoby dla niego najbliższej (tzw. świadek anonimowy – art. 184 § 1 k.p.k.);
- 5) prawo do złożenia przez osobę pozostającą z oskarżonym w szczególnie bliskim stosunku osobistym wniosku o zwolnienie z obowiązku zeznawania lub udzielania odpowiedzi na pytania (art. 185 k.p.k.);

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 /Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorazdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

- 6) prawo małoletniego świadka, który w chwili przesłuchania nie ukończył 15 lat, do przesłuchania w warunkach określonych w art. 185a § 1-3 k.p.k., jeżeli zeznania tego świadka mogą mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia spraw o przestępstwa popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej lub określone w rozdziałach XXV i XXVI Kodeksu karnego;
- 7) prawo do zastrzeżenia do wyłącznej wiadomości sądu lub prokuratora danych dotyczących miejsca zamieszkania świadka (art. 191 § 3 k.p.k.);
- 8) prawo do ustanowienia pełnomocnika (art. 87 § 2 k.p.k.);
- 9) prawo do zwrotu poniesionych kosztów (art. 618 § 1 pkt 7 k.p.k.).

Z kolei zasadnicze obowiązki świadka obejmują: obowiązek stawienia się na wezwanie organu procesowego i złożenia zeznań (art. 177 § 1 k.p.k.), obowiązek złożenia przyrzeczenia (art. 187 § 2 k.p.k.), obowiązek mówienia prawdy i niezatajania prawdy (art. 188 k.p.k.), obowiązek poddania się oględzinom i badaniom (art. 192 k.p.k.). Niewykonanie ciężących na świadku obowiązków obwarowane jest przy tym sankcjami wymuszającymi w postaci kar porządkowych (art. 285 i n. k.p.k.). Organ procesowy w toku postępowania może również wydawać szereg decyzji procesowych, kształtujących pozycję procesową świadka. Dla przykładu możliwe jest zastosowanie szczególnego trybu przesłuchania świadka wskazanego w art. 185a i 185b k.p.k., dokonania tej czynności na odległość (art. 177 § 1a k.p.k.), przesłuchania w miejscu pobytu z powodu choroby, kalectwa lub innej nie dającej się pokonać przeszkody (art. 177 § 2 k.p.k.), przesłuchanie przez sędziego wyznaczonego lub sąd wezwany (art. 396 k.p.k.), przesłuchanie pod nieobecność oskarżonego (art. 390 § 2 w zw. z art. 375 § 3 k.p.k.). Ponadto świadkowi należy zapewnić w toku przesłuchania warunki do swobodnej wypowiedzi (art. 171 k.p.k.), a przed przesłuchaniem – stosowne pouczenia (art. 190 § 1 k.p.k. i art. 191 § 2 k.p.k.). Organ powinien również wyłączyć jawność przesłuchania w stosunku do pewnych kategorii świadków (art. 181 k.p.k., art. 360 § 3 k.p.k.).

Warto także wspomnieć o możliwości korzystania przez świadka z dobrodziejstw wspomnianej ustawy z dnia 25 czerwca 1997r. o świadku koronnym, przy czym warunkiem dopuszczenia dowodu z zeznań świadka koronnego są przesłanki wskazane w art. 3 cytowanej ustawy. Z kolei świadkiem koronnym nie może być podejrzany, który w związku z udziałem w przestępstwie lub przestępstwie skarbowym określonym w art. 1 cytowanej ustawy:

- 1) usiłował popełnić albo popełnił zbrodnię zabójstwa lub współdziałał w popełnieniu takiej zbrodni;

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 /Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

 This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Goradzowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

- 2) nakłaniał inną osobę do popełnienia czynu zabronionego, określonego w art. 1, w celu skierowania przeciwko niej postępowania karnego;
- 3) kierował zorganizowaną grupą albo związkami mającymi na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego (art. 4 cyt. ustawy).

Wobec świadków koronnych w razie zagrożenia życia lub zdrowia świadka lub osoby dla niego najbliższej w rozumieniu przepisów Kodeksu karnego mogą być stosowane programy ochrony obejmujące ochronę osobistą, a także pomoc w zakresie zmiany miejsca pobytu lub zatrudnienia, a w szczególności uzasadnionych wypadkach można wydać im dokumenty umożliwiające używanie innych niż własne danych osobowych, w tym uprawniające do przekroczenia granicy państwowej, jak również mogą inne formy pomocy, a zwłaszcza przeprowadzenie zabiegu chirurgicznego, usuwającego charakterystyczne elementy wyglądu lub operacji plastycznej (art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym). W razie braku możliwości zapewnienia świadkowi koronnemu lub osobie dla niego najbliższej świadczeń opieki zdrowotnej w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, osobom tym może być przyznana pomoc finansowa na pokrycie kosztów uzyskania świadczeń opieki zdrowotnej, określonych w art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 581, z późn. zm.). Ponadto w razie niemożności zatrudnienia świadka koronnego lub osoby dla niego najbliższej, może być im przyznana pomoc finansowa, w szczególności przeznaczona na pokrycie kosztów utrzymania (art. 14 ust. 2 cytowanej ustawy). Ochroną osobistą lub pomocą finansową z wyłączeniem możliwości wydania dokumentów umożliwiających używanie innych danych osobowych niż własne można również objąć – do czasu uprawomocnienia się postanowienia określonego w art. 5 ust. 1 cyt. ustawy – podejrzanego, który spełnił warunki przewidziane w art. 3 ust. 1 cyt. ustawy, lub osobę dla niego najbliższą w rozumieniu przepisów Kodeksu karnego. Ustawodawca w art. 14 ust. 4 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym zastrzega przy tym, iż niedopuszczalna jest czynność dowodowa zmierzająca do ujawnienia okoliczności związanych z udzielonym programem ochrony, w tym ochroną osobistą, pomocą w zmianie miejsca zamieszkania, udzieloną pomocą finansową.

Zgodnie z art. 49 k.p.k., pokrzywdzonym w postępowaniu karnym jest osoba fizyczna lub prawna, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo. Warto podnieść, iż orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje wąska,

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 /Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorazdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

materialna definicja pokrzywdzonego, zgodnie z którą krąg pokrzywdzonych w rozumieniu art. 49 § 1 k.p.k. ograniczony jest zespołem znamion czynu będącego przedmiotem postępowania oraz czynów współukaranych, co skutkuje koniecznością ustalenia naruszenia normy karnej, określenia przedmiotu i zakresu tej normy oraz poszukiwaniem związku pomiędzy znamionami czynu a zagrożeniem dobra prawnego konkretnego podmiotu (Por. orzeczenia Sądu Najwyższego – uchwały: z dnia 15 września 1999 r., I KZP 26/99, OSNKW 1999, z. 11-12, poz. 69 i z dnia 21 października 2003 r., I KZP 29/03, OSNKW 2003, z. 11-12, poz. 94 oraz postanowienia: z dnia 17 listopada 2005 r., II KK 108/05, R-OSNKW 2005, poz. 2094; z dnia 28 kwietnia 2008 r., I KZP 6/08, OSNKW 2008, z. 6, poz. 42; z dnia 23 września 2008 r., I KZP 16/08, OSNKW 2008, z. 10, poz. 78; z dnia 30 września 2013 r., IV KK 209/13, Biul. PK 2013, nr 10, s. 25-28). Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw posługuje się pojęciem ofiary przestępstwa (victim of crime), którą definiuje jako osobę fizyczną, która doznała szkody, w tym krzywdy fizycznej, psychicznej, moralnej lub emocjonalnej lub straty majątkowej, bezpośrednio spowodowanej przestępstwem. Definicje wynikające z Kodeksu karnego i Deklaracji są zbliżone zakresem. Nieco szerzej niż w ujęciu jurydycznym definiuje się ofiarę w ujęciu wiktymologicznym – w tym przypadku pojęcie pokrzywdzonego z art. 49 k.p.k. nie pokrywa się z pojęciem ofiary przestępstwa. Wedle art. 1 „Deklaracji o podstawowych zasadach sprawiedliwości dla ofiar przestępstw i nadużyć władzy”, przyjętej w formie Rezolucji Zgromadzenia Ogólnego ONZ 40/34 z dnia 29 listopada 1985 r.: „ofiarami są osoby, które indywidualnie lub zbiorowo poniosły uszczerbek w zdrowiu fizycznym lub psychicznym, doznały zaburzeń emocjonalnych, strat materialnych lub istotnego naruszenia swoich podstawowych praw w wyniku działania lub zaniechania będącego naruszeniem ustaw karnych obowiązujących w państwach członkowskich, w tym również ustaw dotyczących przestępczego nadużycia władzy”. Pokrzywdzeni w toku postępowania karnego są szczególnie narażeni na oddziaływanie wiktymizacyjne, zastraszanie i odwet ze strony sprawcy, stąd potrzeba ochrony ich praw. Po pierwotnej wiktymizacji ze strony sprawcy ofiary spotykają się nierzadko z wtórną wiktymizacją ze strony niewłaściwych działań organów ścigania, w tym wadliwie przeprowadzonych czynności z udziałem pokrzywdzonego, które nierzadko powodują cierpienie lub dyskomfort psychiczny i mogą prowadzić do ponownej wiktymizacji,

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 / Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

 This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Goźdzowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

narażając ofiarę na kolejne działania odwetowe sprawcy. Warto wskazać, iż pokrzywdzony w procesie karnym bardzo często występuje w charakterze świadka, przy czym w postępowaniu przygotowawczym jest on przede wszystkim stroną, zaś w postępowaniu sądowym może być stroną jako oskarżyciel posiłkowy lub oskarżyciel prywatny. Pokrzywdzony może działać w postępowaniu osobiście lub przez pełnomocnika. Za pokrzywdzonego, który nie jest osobą fizyczną, czynności procesowych dokonuje organ uprawniony do działania w jego imieniu (art. 51 § 1 k.p.k.). Jeżeli pokrzywdzonym jest małoletni albo ubezwłasnowolniony całkowicie lub częściowo, jego prawa wykonuje przedstawiciel ustawowy albo osoba, pod której stałą pieczę pozostaje (art. 51 § 2 k.p.k.). Jeżeli pokrzywdzonym jest osoba nieporadna, w szczególności ze względu na wiek lub stan zdrowia, jego prawa może wykonywać osoba, pod której pieczę pokrzywdzony pozostaje (art. 51 § 3 k.p.k.). Kodeks postępowania karnego zawiera szereg regulacji dotyczących uprawnień pokrzywdzonego jako strony w postępowaniu. Między innymi pokrzywdzony może:

- 1) zgłaszać wnioski dowodowe i brać udział w czynnościach procesowych (art. 315 k.p.k., art. 316 § 3 k.p.k.);
- 2) złożyć wniosek o odszkodowanie i zadośćuczynienie w postępowaniu karnym do czasu zamknięcia przewodu sądowego (art. 49a k.p.k.);
- 3) uczestniczyć w innych czynnościach postępowania (art. 316 § 1, art. 317 k.p.k.);
- 4) przeglądać akta postępowania (art. 156 k.p.k.);
- 5) zaskarżać orzeczenia wydawane w postępowaniu karnym, np. dotyczące odmowy wszczęcia lub umorzenia (art. 306 § 1 i 1a k.p.k.), a także rozstrzygnięcia w zakresie dowodów rzeczowych (art. 323 § 2 k.p.k.);
- 6) występować w toku postępowania jako oskarżyciel posiłkowy, powód cywilny lub oskarżyciel prywatny;
- 7) zgłaszać sprzeciw do wyroku skazującego bez rozprawy (art. 387 § 2 k.p.k.);
- 8) brać udział w rozprawie w razie stawiennictwa (art. 384 § 2 k.p.k.);
- 9) składać wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku warunkowo umarzającego postępowanie, wydanego na posiedzeniu (art. 422 § 1 k.p.k.);
- 10) składać środki odwoławcze od orzeczenia (art. 425 § 1 k.p.k.);
- 11) w razie śmierci prawa, które mu przysługują wykonują osoby najbliższe lub osoby pozostające na utrzymaniu pokrzywdzonego (art. 52 k.p.k.).

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 /Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorazdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

Procedura karna przewiduje pewne środki zapobiegawcze, zmierzające w pewnym stopniu do zagwarantowania bezpieczeństwa pokrzywdzonemu w przypadku zagrożenia ze strony sprawcy. Należą do nich zakaz kontaktowania się z nim, zakaz zbliżania się do pokrzywdzonego i nakaz opuszczenia zajmowanego z pokrzywdzonym lokalu (art. 275 k.p.k., art. 275a k.p.k.). Zagrożenie to związane jest zwykle ze stosowaniem przemocy w rodzinie. Należy jednak pamiętać, iż środki te w pierwszej kolejności związane są z zabezpieczeniem prawidłowego toku postępowania, nie są zatem nakierowane wprost na ochronę pokrzywdzonego. Pojęcie przemocy w rodzinie zawarto w art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.2015.1390, t.j. z dnia 2015.09.15), gdzie przewidziano, że przez przemoc w rodzinie rozumieć należy, jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. W literaturze wskazuje się, iż przemoc domowa to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc ta ma miejsce w sytuacji, gdy siły są nierównomierne, jedna ze stron ma przewagę nad drugą, tj. ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy (S. Spurek., *Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie*. Komentarz wyd.4, Warszawa 2019). O ile zakaz kontaktowania się z pokrzywdzonym lub zakaz zbliżania się do pokrzywdzonego w związku z zagrożeniem ze strony sprawcy przemocy nie budzą wątpliwości, o tyle nakaz opuszczenia lokalu zajmowanego przez pokrzywdzonego nastrocza pewne trudności interpretacyjne. Zgodnie z art. 275a § 1 k.p.k., tytułem środka zapobiegawczego można nakazać oskarżonemu o przestępstwo popełnione z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej okresowe opuszczenie lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że oskarżony ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec tej osoby, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa groził. W cytowanym przepisie mowa jest już wprost o możliwości okresowego nakazania opuszczenia lokalu przez sprawcę przemocy w rodzinie takiemu sprawcy, który wspólnie zamieszkuje z pokrzywdzonym, tj. używa się wąskiego pojęcia wspólnego zamieszkiwania, które jest okolicznością faktyczną. Warto zaznaczyć, iż zarówno art. 275a § 1 k.p.k. jak bliźniacze rozwiązanie wynikające z art. 11a ust. 1

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 / Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

 This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorzdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.2015.1390, t.j. z dnia 2015.09.15) zostały do polskiego porządku prawnego wprowadzone mocą ustawy z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r. Nr 125, poz. 842). W przypadku art. 11a ust. 1 cyt ustawy ustawodawca posłużył się nieco innym pojęciem „wspólnego zajmowania mieszkania”, zamiast „wspólnego zamieszkiwania” w stosunku do sprawy przemocy, co może budzić wątpliwości, czy posłużenie się przez ustawodawcę różnymi pojęciami – tj. raz pojęciem osoby wspólnie zamieszkującej, a w innym przepisie osoby wspólnie zajmującej mieszkanie – nie było zabiegiem przypadkowym, tylko było ukierunkowane na zapewnienie ofiarom przemocy w rodzinie jak najszerzej ochrony prawnej przed aktami przemocy, wymierzanymi w stosunku do nich przez sprawców przemocy w rodzinie. Implikuje to niewątpliwie konieczność szerokiego rozumienia pojęcia osoby „wspólnie zajmującej mieszkanie”, wobec czego zgodzić należy się tezę, iż pojęcie to powinno obejmować także taką osobę, która zajmuje lokal mieszkalny w ten sposób, iż pozostawia w nim swoje rzeczy (nawet jeżeli byłaby to tylko część rzeczy i to nieznaczących w przekonaniu sprawy przemocy) i choćby tylko potencjalnie może w związku z tym przejawiać wolę stałego zamieszkania w danym lokalu mieszkalnym. W związku z tym dyspozycja normy art. 275a k.p.k. będzie miała zastosowanie tylko w sytuacji faktycznego zamieszkiwania sprawcy z pokrzywdzonym, zaś dyspozycja normy art. 11a ust. 1 cyt. ustawy – nawet w sytuacji, w jakiej dochodzi do faktycznego stałego niezamieszkiwania w lokalu mieszkalnym sprawcy przemocy. Podkreślenia wymaga, że wykładnia regulacji dotyczących ochrony ofiar przemocy w rodzinie musi być dokonywana z uwzględnieniem celu, jakiemu służyć miało wprowadzenie tych przepisów, a zatem wykładni celowościowej, a nie tylko językowej (Por. postanowienie SO w Szczecinie z dnia 21 listopada 2017r., II Ca 571/17, Lex nr 2413570). Jeżeli wspólnie zajmujący mieszkanie członek rodziny swoim zachowaniem, polegającym na stosowaniu przemocy w rodzinie, czyni szczególnie uciążliwym wspólne zamieszkiwanie, wówczas osoba dotknięta przemocą może żądać, aby sąd zobowiązał go do opuszczenia mieszkania. Sąd rozpoznaje sprawę w trybie przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm.). Postanowienie zapada po przeprowadzeniu rozprawy, która powinna odbyć się w terminie jednego miesiąca od dnia wpływu wniosku. Staje się ono wykonalne z chwilą ogłoszenia i może być zmienione lub uchylone w razie zmiany okoliczności. Oprócz ustalenia, iż

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 /Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorazdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

dana osoba stosuje wobec pozostałych członków rodziny przemoc, niezbędne jest również ustalenie przez sąd orzekający w danej sprawie, że stosowanie przemocy powoduje szczególnie uciążliwym wspólnie zamieszkiwanie. Do wykonania tego obowiązku opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania przez sprawcę przemocy stosuje się odpowiednio przepisy o egzekucji obowiązku opróżnienia lokalu służącego zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych dłużnika (art. 11a ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie). Warto przy tym dodać, iż w ostatnim czasie toczy się dyskusja wokół nowelizacji przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, która ma usprawnić procedury zapobiegające eskalacji przemocy w rodzinie. Do k.p.c. ma zostać dodany nowy rozdział dotyczący zobowiązania osoby stosującej przemoc do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania, zaś w ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji ma zostać dodany projektowany art. 15aa, zgodnie z którym funkcjonariusz Policji będzie miał prawo wydać nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia wobec osoby, która swoim zachowaniem, polegającym na stosowaniu przemocy w rodzinie, stwarza zagrożenie dla życia i zdrowia osoby dotkniętej przemocą. Wątpliwości ekspertów budzi nie tylko redakcja przepisów, lecz również fakt, iż policjant nie jest powołany do sprawowania wymiaru sprawiedliwości, zwłaszcza w sytuacji, kiedy musi podejmować decyzje o charakterze ocenym (P. Szymaniak, Usprawnienie procedur? Tak. Zwiększenie uprawnień policji? Nie., „Gazeta Prawna” nr 141 z 23.07.2019 r.).

Środki ochrony i pomocy, przewidziane w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r.

Wprowadzona do krajowego porządku prawnego ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (ustawa weszła w życie z dniem 8 kwietnia 2015 r., Dz.U.2015.21 z dnia 2015.01.07) składa się faktycznie z trzech części. W pierwszej z nich znajdują się przepisy autonomiczne (art. 1-17), mające na celu wzmocnienie ochrony dla świadków i pokrzywdzonych w postępowaniu karnym, które w dużej mierze wzorowane są na ustawie z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym. Druga grupa przepisów zawiera zmiany w Kodeksie postępowania karnego, podwyższające standardy procesowe w zakresie ochrony świadków i pokrzywdzonych. Większość tych zmian stanowi implementację dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r., ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępującej decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz. Urz. UE L 315z 14.11.2012, str. 57).

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 / Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

 This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Goradzowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

Trzecia grupa przepisów stanowi implementację dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/99/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie europejskiego nakazu ochrony (Dz. Urz. UE L 338 z 21.12.2011, str. 2), której celem jest podniesienie standardów ochrony pokrzywdzonego w postępowaniu karnym w sytuacjach transgranicznych. W omówieniu ochrony pokrzywdzonego i świadka uwagę swoją skoncentruję na pierwszej grupie przepisów, które odgrywają dość istotną rolę w celu zapewnienia autonomicznego wsparcia dla pokrzywdzonego, osób najbliższych oraz świadka. Ustawa w art. 1 ust. 1 wskazuje, iż zasady, warunki i zakres stosowania środków ochrony i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka oraz osób im najbliższych mają uzasadnienie, jeżeli w związku z toczącym się albo zakończonym postępowaniem karnym z udziałem pokrzywdzonego lub świadka albo postępowaniem karnym skarbowym z udziałem świadka istnieje zagrożenie dla życia lub zdrowia tych osób. Środki ochrony i pomocy mogą być stosowane zarówno przed wszczęciem postępowania karnego lub karnego skarbowego, jeżeli zagrożenie życia lub zdrowia ujawni się w toku podjętych czynności operacyjno-rozpoznawczych lub postępowania sprawdzającego, o którym mowa w art. 307 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89 poz. 555, z późn. zm.), jak i w czasie postępowania oraz po jego zakończeniu, co wynika z wspomnianego ust. 1 art. 1. Każdorazowo przy ocenie stopnia zagrożenia dla życia i zdrowia pokrzywdzonego świadka lub osób im najbliższych bierze się pod uwagę ich właściwości i warunki osobiste, związek ze sprawcą, rodzaj, sposób i okoliczności popełnienia czynu oraz motywację sprawcy. Elementy przedmiotowe w ocenie stopnia zagrożenia dla życia i zdrowia powinny być pozyskane przez organ stosujący środki ochrony z materiału dowodowego, uzyskanego w związku z prowadzonym postępowaniem w ramach czynności sprawdzających lub po jego wszczęciu, wytworzonego już przez organ procesowy, przy czym ograniczenie analizy stopnia zagrożenia wyłącznie do przesłanek wymienionych w art. 2 cyt. ustawy uważam za niewystarczające. W szczególności problematyczne może być ustalenie motywacji sprawcy czynu w sytuacji braku jego rozpytania lub przesłuchania w toku czynności procesowych w charakterze podejrzanego. Motywacja sprawcy może być zatem organowi zupełnie nieznaną, nierzadko strony pozostają w konflikcie z uwagi na toczące się równolegle do postępowania karnego postępowania cywilne np. w sprawach o rozwód, alimenty, kontakty z dziećmi, gdzie spory przenoszą się na płaszczyznę rodzicielską, która może być związana przykładowo z utrudnianiem kontaktów

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 /Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorazdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

drugiemu rodzicowi lub alienacją rodzicielską, co nie powinno być obojętne przy weryfikacji stopnia zagrożenia i jego kwalifikacji. Wydaje się za niewystarczające pozyskanie samych informacji o zdarzeniach w postaci interwencji Policji bez ich weryfikacji w oparciu o informacje uzyskane przez dzielnicowego czy rozpytania sąsiadów i znajomych, jak również pochodzące od innych uprawnionych organów procesowych. Również problematyczna może być indywidualna ocena rzeczywistych potrzeb ochrony osoby pokrzywdzonej bez ustalenia stanu faktycznego, zwłaszcza gdy w tle rozgorzał spór o wykonywanie władzy rodzicielskiej nad wspólnymi dziećmi stron, strony nie zamieszkują razem, matka małoletnich utrudnia kontakty ojcu, przy czym zarzuca mu np. psychiczne znęcanie nad dziećmi, chcąc wykorzystać w ten sposób środki ochrony do dalszej izolacji dzieci od ich ojca, który w pełni sprawuje władzę rodzicielską i domaga się z nimi osobistej styczności. Każdy pokrzywdzony powinien być poddany przez organ indywidualnej ocenie w celu określenia stopnia zagrożenia oraz potrzeb z zakresie środków ochrony. Zgodnie z art. 3 ust. 2 cytowanej ustawy środków ochrony i pomocy udziela komendant wojewódzki (Stołeczny) Policji, w którego okręgu mają miejsce pobytu pokrzywdzony, świadek lub osoby im najbliższe, wobec których ma być stosowany środek ochrony lub pomocy (osoby chronione). Mamy tutaj do czynienia z organem dość wysoko usytuowanym, który w strukturze organizacyjnej Policji nie prowadzi postępowań związanych z przemocą w rodzinie, czynią to właściwe wydziały jednostek niższego szczebla w komendach miejskich lub powiatowych (komisariaty), dlatego istotna jej współpraca służbowa pomiędzy tymi jednostkami a organem procesowym, jak również wymiana informacji, ich analiza dla potrzeb związanych ze stosowaniem odpowiednich środków ochrony.

Wymieniony w art. 3 cytowanej ustawy katalog środków ochrony obejmuje:

- 1) ochronę na czas czynności procesowej;
- 2) ochronę osobistą;
- 3) pomoc w zakresie zmiany miejsca pobytu i związana z nią pomoc finansową dla osoby chronionej, która nie posiada źródeł utrzymania ani nie może podjąć pracy z powodu zagrożenia dla życia lub zdrowia.

Katalog ten został zapożyczony z rozwiązań prawnych istniejących w programach ochronnych świadków koronnych (art. 14 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym), przy czym niektóre ze środków ochrony zostały uznane za nieadekwatne dla pokrzywdzonego i świadka (zmiana danych osobowych, dokumentów, zmiana wy-

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 / Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

 This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorzdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

glądu). W odniesieniu do świadka konnego szczegółowe kwestie w tej mierze uregulowane są w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 października 2006 r. w sprawie udzielania ochrony i pomocy świadkom koronnym i innym uprawnionym osobom (Dz.U.2015.1054, t.j. z dnia 2015.07.29). Przesłanki stosowania środków ochrony i pomocy osobom chronionym podlegają pewnej gradacji w zależności od ich charakteru, poczynając od ochrony na czas czynności procesowej, poprzez ochronę osobistą, po zmianę miejsca pobytu i pomoc finansową jako środek ochrony o najdalej idącym charakterze.

W myśl art. 4 ust. 1 cytowanej ustawy, ochrona na czas czynności procesowej może zostać udzielona w przypadku zagrożenia dla życia lub zdrowia osoby chronionej. Polega ona na czasowej obecności funkcjonariuszy Policji w pobliżu osoby chronionej w trakcie czynności procesowej z jej udziałem, w drodze do miejsca przeprowadzenia tej czynności lub w drodze powrotnej (np. w celu przesłuchania w jednostkach sądu lub prokuratury). Warunkiem jej zastosowania powinno być realne, a nie abstrakcyjne zagrożenie dla życia lub zdrowia. Szczegółowy rodzaj i metody ochrony są dostosowywane do potrzeb wynikających z konkretnej sprawy i stopnia zagrożenia. Ochrona ta może mieć również zastosowanie jeszcze przed procesowym wszczęciem postępowania w związku z realizacją czynności w trybie art. 307 k.p.k.

Przesłanką zastosowania ochrony jest stwierdzenie przez organ wysokiego stopnia zagrożenia życia lub zdrowia pokrzywdzonego, świadka lub innej osoby uprawnionej oraz zaistnienie innych dodatkowych warunków. Trudności mogą być związane z rozróżnieniem zagrożenia niekwalifikowanego (zwykły stopień zagrożenia) i kwalifikowanego (wysoki stopień zagrożenia) oraz dokonaniem jego oceny na podstawie przesłanek wskazanych w art. 2 cytowanej ustawy (właściwości i warunki osobiste osoby uprawnionej, związek ze sprawcą, rodzaj, sposób i okoliczności popełnienia czynu, motywacja sprawcy). Kwestie te mają bezpośredni związek z oceną stopnia społecznej szkodliwości czynu zabronionego sprawcy (art. 115 § 2 k.k.), której dokonuje organ procesowy. Ocena ta nie powinna być odmienna od stanowiska organu procesowego, podjętego na podstawie całości zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym pozyskanego w drodze czynności operacyjnych i procesowych. Dopiero zestawienie wszystkich okoliczności podmiotowo-przedmiotowych czynu zabronionego oraz indywidualna ocena potrzeb osoby chronionej (pokrzywdzonego, świadka, innej osoby uprawnionej) w połączeniu z ustaleniem wzajemnych relacji stron w związku ze sporami, w tym zaistnieniem sytuacji konfliktowych o różnym podłożu i analiza ich

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 /Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorazdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

częstotliwości, charakteru oraz wszczętych i niezakończonych sporów sądowych – powinny zdecydować o obiektywnej ocenie stopnia zagrożenia ze strony sprawcy. Zgodnie z art. 5 ust. 1 cytowanej ustawy, ochrona osobista może zostać udzielona w przypadku wysokiego stopnia zagrożenia dla życia lub zdrowia osoby chronionej w związku z postępowaniem karnym lub karnym skarbowym, jeżeli zachodzi konieczność długotrwałej ochrony, w sprawach, których rozpoznanie w pierwszej instancji należy do właściwości sądu okręgowego, oraz w sprawach o przestępstwa określone w art. 197 § 1 i 2 oraz art. 207 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, a w szczególności uzasadnionych przypadkach także w innych sprawach. Katalog spraw został zatem ograniczony do zbrodni, najpoważniejszych występków, o których mowa w art. 25 pkt 2, 3 k.p.k. oraz występków zgwałcenia i wymuszenia czynności seksualnej (art. 197 § 1 i 2 k.k.), a także znęcania (art. 207 k.k.), a w przypadku innych przestępstw powinny to być przypadki szczególnie uzasadnione. W tej mierze istnieje szereg przestępstw, które zawierają w znamionach ustawowych przesłankę stosowania przemocy lub groźby jej użycia bądź stanowią skutek takiej przemocy i skierowane są wobec osób najbliższych w rozumieniu art. 115 § 11 k.k. Są to przestępstwa m.in. z art. 148 § 1-4 k.k., art. 156 § 1-3 k.k., art. 157 § 1 k.k., art. 189 k.k., art. 190 k.k., art. 190a, art. 191 k.k., art. 191a k.k., art. 197 § 1-3 k.k., art. 198 k.k., art. 199 k.k., art. 200 § 1 i 2 k.k., art. 201 k.k., art. 202 § 1-4b k.k., art. 203 k.k., art. 207 k.k., art. 208 k.k.

Zgodnie z ust. 2 art. 5 cytowanej ustawy ochrona osobista może polegać na:

1. stałej obecności funkcjonariuszy Policji w pobliżu osoby chronionej;
2. czasowej obecności funkcjonariuszy Policji w pobliżu osoby chronionej;
3. czasowej obserwacji osoby chronionej i otoczenia, w którym przebywa;
4. wskazaniu osobie chronionej bezpiecznych miejsc przebywania oraz czasu i bezpiecznego sposobu przemieszczania się;
5. określeniu zakresu, warunków i sposobu kontaktowania się osoby chronionej z innymi osobami.

W przypadku pomocy w zakresie zmiany miejsca pobytu, może być ona udzielona osobie chronionej podobnie w przypadku wysokiego stopnia zagrożenia dla jej życia lub zdrowia w związku z postępowaniem karnym lub karnym skarbowym, jeżeli zachodzi konieczność długotrwałej ochrony, a inne środki ochrony i pomocy mogą być niewystarczające, w sprawach, których rozpoznanie w pierwszej instancji należy do właściwości sądu okręgowego, a w szczególności uzasadnionych przypadkach także w

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 / Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

 This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorazdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

innych sprawach (art. 6 ust. 1 cytowanej ustawy). W myśl art. 6 ust. 2, pomoc w zakresie zmiany miejsca pobytu polega na podejmowaniu czynności organizacyjnych umożliwiających osobie chronionej pobyt w innym miejscu niż dotychczasowe poprzez:

1. udostępnienie tymczasowego lokalu mieszkalnego, zapewniającego zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych;
2. pomoc w wynajęciu mieszkania;
3. pomoc w przeprowadzce lub zagospodarowaniu;
4. pomoc w załatwieniu ważnych spraw życiowych związanych ze zmianą miejsca pobytu.

Decyzja o zmianie miejsca pobytu pozwala na podjęcie czynności organizacyjnych, umożliwiających osobie chronionej pobyt w miejscu innym niż dotychczasowe, w tym na udostępnienie tymczasowego lokalu mieszkalnego, zapewniającego podstawowe potrzeby życiowe, pomoc w wynajęciu mieszkania, przeprowadzce lub zagospodarowaniu oraz pomoc w załatwieniu ważnych spraw życiowych związanych ze zmianą miejsca pobytu.

Z kolei zgodnie z art. 7 ust. 1 cytowanej ustawy, osobie chronionej, której udzielono pomocy w zakresie zmiany miejsca pobytu, która nie posiada źródeł utrzymania ani nie może podjąć pracy z powodu zagrożenia dla życia lub zdrowia, może być udzielona pomoc finansowa przeznaczona na:

1. zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych;
2. pokrycie całości lub części kosztów tymczasowego udostępnienia lokalu mieszkalnego lub wynajęcia mieszkania;
3. pokrycie kosztów uzyskania świadczeń opieki zdrowotnej, określonych w art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.), jeżeli osoba ta nie podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Wysokość pomocy finansowej określa się biorąc pod uwagę zakres i charakter udzielanych środków pomocy i ochrony oraz dotychczasowe wynagrodzenie osoby chronionej. Pomoc finansowa nie przekracza miesięcznie 3500 zł dla osoby dorosłej, a dla osoby małoletniej 2000 zł. Warto dodać, iż zgodnie z art. 7 ust. 6 cytowanej ustawy, pomoc ta może być wypłacana w gotówce za pokwitowaniem, przekazem pocztowym, przelewem lub w inny sposób, uzgodniony z osobą chronioną. W mojej ocenie, w przypadku wypłat gotówkowych istnieje ryzyko przeznaczenia uzyskanej przez osobę

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 /Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

 This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorazdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

chronioną pomocy finansowej na inne cele niewskazane w ustawie, a tym samym konieczności dochodzenia zwrotu takiej pomocy po uchyleniu środków ochrony i pomocy. Uzupełnieniem pomocy w zakresie zmiany miejsca pobytu jest również pomoc w doręczaniu osobie chronionej przesyłek pocztowych, co uregulowano w art. 8 i art. 9 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Oprócz pomocy w zmianie miejsca pobytu i pomocy finansowej osoby chronione mogą także liczyć na wsparcie psychologiczne. Organ prowadzący czynności operacyjno-rozpoznawcze albo postępowanie sprawdzające lub postępowanie przygotowawcze albo sąd informuje pokrzywdzonego lub świadka o możliwości uzyskania pomocy psychologicznej świadczonej przez podmioty, które otrzymały na ten cel dotację z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, o którym mowa w art. 43 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy lub inne podmioty świadczące pomoc psychologiczną, wraz ze wskazaniem listy tych podmiotów i określeniem sposobu kontaktu (art. 10 ust. 1 cytowanej ustawy). Organ albo sąd, na wniosek pokrzywdzonego lub świadka, zwraca się do podmiotu, który otrzymał dotację z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, do udzielenia pomocy psychologicznej w terminie 14 dni od dnia wezwania (art. 10 ust. 2 cyt. ustawy).

Udzielenie, odmowa udzielenia środków ochrony, zmiana i uchylenie środków ochrony

Zgodnie z art. 12 cytowanej ustawy, środków ochrony i pomocy udziela właściwy miejscowo komendant wojewódzki (Stołeczny) Policji na wniosek:

- 1) pokrzywdzonego lub świadka, złożony za pośrednictwem organu prowadzącego czynności operacyjno-rozpoznawcze albo postępowanie sprawdzające lub postępowanie przygotowawcze albo sądu, który może przedstawić pisemną opinię w przedmiocie wniosku;
- 2) organu prowadzącego czynności operacyjno-rozpoznawcze albo postępowanie sprawdzające lub postępowanie przygotowawcze albo sądu, złożony za zgodą pokrzywdzonego lub świadka.

Każdorazowo we wniosku o udzielenie środków ochrony i pomocy należy wskazać okoliczności uzasadniające ich udzielenie każdej osobie, wobec której mają one być stosowane (art. 12 ust. 2 cytowanej ustawy). Problemem może być udzielenie zgody na ochronę przez przedstawiciela ustawowego pokrzywdzonego, który jest małoletni w przypadku braku zgody drugiego z rodziców, którzy wspólnie sprawują pełną władzę rodzicielską w postępowaniu karnym zarówno w fazie in personam jak i w fazie

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 / Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

 This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Goradzowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

in rem postępowania. W takich sprawach zgoda tylko jednego z rodziców jest niewystarczająca, tym bardziej jeżeli rodzice są stroną w postępowaniu karnym. Zgodnie z utrwalonym poglądem orzecznictwa i piśmiennictwa, rodzic małoletniego nie może, działając w charakterze przedstawiciela ustawowego, wykonywać praw tego małoletniego jako pokrzywdzonego w postępowaniu karnym, jeżeli oskarżonym jest drugi z rodziców (Por. uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2010 r., I KZP 10/10, a także zgodne z nią orzeczenia Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 1 grudnia 2010 r., III KK 315/09, LEX nr 686665; postanowienie z dnia 11 stycznia 2011 r., V KK 125/10, R-OSNKW 2011, poz. 27; z dnia 18 października 2011., V KK 209/11, R-OSNKW 2011, poz. 1879 oraz V KK 210/11, R-OSNKW 2011, poz. 1880; uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2012 r., I KZP 9/12, OSNKW 2012, z. 7, poz. 73). Pogląd ten znajduje zastosowanie również do postępowania karnego prowadzonego w sprawie (in rem) jednego z rodziców, kiedy pokrzywdzonym są małoletnie dzieci stron. Dał temu wyraz Sąd Najwyższy w postawieniu z dnia 30 września 2015 r., sygn. akt I IKZP 8/15 (OSNKW 2015/12/100), w którym wskazał wprost, iż „zakaz reprezentacji małoletniego pokrzywdzonego przez jego rodzica jest uzasadniony nie tylko w tych postępowaniach karnych, w których drugi rodzic jest oskarżonym, ale także na etapie in rem, w którym drugi rodzic jest osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa na szkodę małoletnich dzieci”. W tego typu przypadkach należy działać niezwłocznie i od razu występować z odpowiednim wnioskiem do sądu rodzinnego w przedmiocie ustanowienia odpowiedniego reprezentanta dla dziecka w trybie art. 99 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego w związku z art. 51 § 2 k.p.k. Ratio legis regulacji z art. 98 § 2 pkt 2 i § 3 k.r.o. wydaje się aktualne także wtedy, gdy jeden z rodziców małoletniego pokrzywdzonego nie jest formalnie podejrzanym, ale wykładnia językowa art. 51 § 2 k.p.k. nie wyklucza reprezentacji przez drugiego z rodziców. Przepis art. 98 § 3 k.r.o. jasno stanowi, że zakaz reprezentacji małoletnich dzieci przez rodzica w czynnościach między rodzicami a dziećmi należy odpowiednio stosować „w postępowaniu przed sądem lub innym organem państwowym”. Takim innym organem państwowym jest niewątpliwie prokurator lub inny organ prowadzący postępowanie przygotowawcze, a zatem zakaz ten należy odnosić do procesu karnego na etapie przygotowawczym. W orzecznictwie jednoznacznie wskazuje się, że przedmiotowy zakaz reprezentacji ma na celu ochronę interesów małoletnich dzieci. Jak wywiódł Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 21 stycznia 2014 r. (SK 5/12, OTK-A 2014, Nr 1, poz. 2.), „reprezentowanie dziecka przez jedno z rodziców

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 /Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorazdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

w procesie toczącym się przeciwko drugiemu z rodziców rodzi niebezpieczeństwa dwojakiego rodzaju – po pierwsze, że jedno z małżonków, powodowane uczuciem do drugiego, zaniecha podjęcia odpowiednich kroków procesowych przeciwko niemu, czego ofiarą będzie dziecko, po drugie, w przypadku konfliktu między małżonkami istnieje niebezpieczeństwo instrumentalnego traktowania interesów dziecka jako argumentu w sporach między małżonkami”. Zatem celem zakazu reprezentacji z art. 98 § 2 pkt 2 i § 3 k.r.o. jest uchylenie obu tych potencjalnych zagrożeń i powierzenie reprezentacji wyznaczonemu na podstawie art. 99 k.r.o. kuratorowi, który będzie reprezentował interesy małoletniego dziecka, kierując się wyłącznie jego dobrem. W sprawie, w której jeden z rodziców jest osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletnich dzieci, drugi rodzic, uprawniony do wykonywania ich praw jako ustawowy przedstawiciel, może zarówno zaniechywać czynności niezbędne dla ochrony interesów małoletnich pokrzywdzonych, jak i przeciwnie, może wykorzystywać pozycję ich ustawowego przedstawiciela na użytek konfliktu między rodzicami i wręcz preparować dowody w celu wykorzystania ich w innym postępowaniu, chociażby dla pozbawienia drugiego rodzica wykonywania władzy rodzicielskiej (Zob. J. Mierzwińska-Lorencia: Karnopravna ochrona dziecka przed wykorzystaniem seksualnym, Warszawa 2012, s. 112), poza tym autor spotkał się z takim przypadkiem będąc pełnomocnikiem ojca dzieci – powoda w sprawie o rozwiązanie małżeństwa zawisłej przed SO w Szczecinie, sygn. akt XRC 940/18, w którym matka dzieci – pozwana zainicjowała postępowanie karne w sprawie przemocy psychicznej wobec dzieci, w którym sprawcą miał być ich ojciec i przedstawiła go jako sprawcę przemocy w sprawie o rozwiązanie małżeństwa, licząc na korzystne rozstrzygnięcie sądu w przedmiocie władzy rodzicielskiej (ograniczenie ojcu jej wykonywania)). Warto dodać, iż podobne rozwiązanie funkcjonuje w sprawach nieprocesowych w postępowaniu cywilnym. Formalnie w tego typu postępowaniach brak przeciwstawnych stron procesowych (wnioskodawca i uczestnik), to jednak oczywiste jest, że niekiedy uczestnicy postępowania mają przeciwstawne interesy, których w postępowaniu bronią. Z tego względu w orzecznictwie i literaturze przyjęto, że także w postępowaniu nieprocesowym, w którym uczestnikami są rodzice i dzieci, należy stosować zakaz reprezentowania dziecka przez rodzica, jeśli zachodzi choćby hipotetyczna możliwość kolizji interesów między nimi (Por. postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 3 czerwca 2011 r., III CSK 259/10, LEX nr 1129120; z dnia 9 września 1997 r., I CKU 13/97, Pr. I Pr.

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 / Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

 This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorzdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

1998, Nr 3, poz. 29, a także J. Ignatowicz (w:) Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz pod red. K. Pietrzykowskiego, Warszawa 2003, s. 824). Po rozpoznaniu wniosku o udzielenie środków ochrony komendant wojewódzki (Stołeczny) Policji wydaje w terminie 14 dni od otrzymania wniosku zarządzenie w przedmiocie udzielenia środków ochrony i pomocy, które poprzedzone powinno być dokonaniem oceny okoliczności uzasadniających udzielenie środków ochrony i pomocy odpowiednio do stopnia zagrożenia dla osób chronionych. Zarządzenie o udzieleniu środka ochrony i pomocy podlega natychmiastowemu wykonaniu (art. 14 ust. 3 cyt. ustawy). Ustawodawca nie zdecydował się na wprowadzenie środków odwoławczych w przypadku odmowy wydania takiego zarządzenia, jedynie osoba, której odmówiono udzielenia środków ochrony i pomocy, może w terminie 7 dni od dnia powiadomienia o odmowie złożyć wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy (art. 14 ust. 5 cyt. ustawy). W przypadku ponownego rozpoznania sprawy i braku nowych okoliczności ponowne złożenie wniosku o udzielenie środków ochrony i pomocy nie podlega rozpatrzeniu, o czym organ informuje wnioskodawcę (art. 14 ust. 5 cytowanej ustawy). Organ może jeszcze przed formalnym rozpoznaniem wniosku zdecydować w szczególnie uzasadnionych przypadkach o zastosowaniu środków ochrony i pomocy finansowej (art. 14 ust. 7 cytowanej ustawy). Zgodnie z ust. 4 art. 14, o udzieleniu lub odmowie udzielenia środków ochrony i pomocy niezwłocznie powiadamia się osobę chronioną, której dotyczy zarządzenie, oraz sąd albo organ organu prowadzący czynności operacyjno-rozpoznawcze albo postępowanie sprawdzające lub postępowanie przygotowawcze a w postępowaniu przygotowawczym organ nadzorujący to postępowanie. Na tle powyższego unormowania mogą powstać wątpliwości dotyczące zawiadomiania z urzędu o stosowaniu środków ochrony innych organów ochrony prawa, które prowadzą postępowania mające związek z postępowaniem karnym np. sądu rodzinnego i opiekuńczego w przypadku objęcia ochroną małoletnich. W każdej sytuacji, gdy w ocenie organu postępowania zajdzie konieczność ingerencji w zakresie sprawowania władzy rodzicielskiej, bądź też innych nieprawidłowościach w funkcjonowaniu rodziny, konieczne wydaje się poinformowanie właściwego sądu opiekuńczego, zważywszy chociażby na unormowanie art. 572 k.p.c. W przypadku uzyskania informacji o nieprawidłowym wykonywaniu władzy rodzicielskiej podmioty wymienione w § 2 art. 572 k.p.c., takie jak: urzędy stanu cywilnego, sądy, prokurator, notariusz, komornik, organy samorządu i administracji rządowej, organy Policji, placówki oświatowe, opiekunowie społeczni oraz organizacje i zakłady zajmujące się opieką nad dziećmi lub osobami psychicznie

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 /Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorazdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

chorymi mają obowiązek zawiadomienia o tych okolicznościach sądu opiekuńczego. Przed rozpoczęciem stosowania środków ochrony osoba uprawniona składa właściwemu komendantowi Policji pisemne zobowiązanie do: przestrzegania zasad i zaleceń w zakresie udzielonej ochrony i pomocy; wykonywania obowiązków ciążyących na niej z mocy ustawy oraz wynikających z prawomocnych orzeczeń i decyzji – w przypadku udzielenia pomocy w zakresie zmiany miejsca pobytu.

Z kolei właściwy komendant Policji przedstawia osobom chronionym zasady i zalecenia w zakresie stosowania środków ochrony i pomocy (art. 13 cyt. ustawy). Zasadniczo osoba, której udzielono ochrony osobistej lub pomocy w zakresie zmiany miejsca pobytu, jest obowiązana do przekazywania jednostce Policji wykonującej zarządzenie w przedmiocie środków ochrony i pomocy informacji niezbędnych do jego prawidłowej realizacji, w tym informacji dotyczących kontaktów rodzinnych i towarzyskich, stanu majątkowego oraz stanu zdrowia (art. 15 cyt. ustawy). Informacje te powinny być podstawą do aktualizacji potrzeb w zakresie udzielonej ochrony i pomocy. Czas stosowania środków ochrony i pomocy powinien być określony. Zgodnie z art. 16 ust. 1 cytowanej ustawy, środki ochrony i pomocy stosuje się na czas oznaczony wskazany w zarządzeniu w przedmiocie środków ochrony i pomocy. Jeżeli okoliczności uzasadniające udzielenie środka ochrony i pomocy nie ustały, właściwy komendant Policji, na wniosek osoby chronionej albo na wniosek sądu lub organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze, może za zgodą osoby chronionej wydać zarządzenie o udzieleniu środków ochrony i pomocy na dalszy czas oznaczony (art. 16 ust. 2 cyt. ustawy). W toku stosowania środków ochrony i pomocy mogą również zajść okoliczności przemawiające za ich zmianą lub uchYLENIEM. Osoba chroniona po jej wysłuchaniu przez organ może zabiegać o zmianę zastosowanych środków ochrony i pomocy w tym wysokości udzielonej pomocy finansowej w zależności od ujawnionych okoliczności (art. 14 ust. 1 cyt. ustawy). Uchylenie środków ochrony może rodzić poważne konsekwencje dla osoby chronionej. W art. 17 ustawy przewidziano obligatoryjne i fakultatywne przesłanki uchYLENIA środków ochrony i pomocy. Przedmiotowa decyzja powinna być podjęta niezwłocznie po ustaniu przesłanek, które uzasadniały zastosowanie środków ochrony lub pomocy, lub w sytuacji, gdy świadek lub pokrzywdzony bezpodstawnie uchylił się od złożenia zeznań w toku postępowania, w związku z którym udzielono mu środka ochrony i pomocy, odmówił złożenia pisemnego oświadczenia, o którym mowa jest powyżej, a także na wniosek osoby chronionej o zakończenie

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 / Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

 This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorazdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

ochrony lub pomocy. Z kolei organ może uchylić stosowane środki ochrony lub pomocy w przypadku, gdy: wydano postanowienie o przedstawieniu osobie chronionej zarzutów złożenia fałszywych zeznań w toku postępowania, w związku z którym udzielono jej środków ochrony i pomocy; osoba chroniona umyślnie wprowadziła w błąd lub zataiła istotne informacje co do okoliczności, w związku z którymi udzielono jej środków ochrony i pomocy; osoba chroniona nie przestrzega zasad lub zaleceń w zakresie udzielonych środków ochrony i pomocy; osoba chroniona korzysta ze środków ochrony i pomocy niezgodnie z ich przeznaczeniem.

Powstaje pytanie, czy organ w ogóle może uchylić stosowane środki ochrony poza przypadkami o których mowa w art. 17 cytowanej ustawy, zwłaszcza gdy przyczyną mogą być okoliczności niewskazane przez ustawodawcę w przesłankach uchylenia. Przykładem może być sytuacja gdy są stosowane środki ochrony, a jednocześnie organ procesowy w braku wiedzy w tej mierze stosuje wobec podejrzanego środki zapobiegawcze w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, w szczególności takie, jak oddanie pod dozór policji połączone z zakazem zbliżania się do pokrzywdzonego na określoną odległość oraz zakazem kontaktowania się w określony sposób, wskazanego w art. 275 § 2 k.p.k. W przypadku jednoczesnego stosowania środków ochrony osobistej i środków zapobiegawczych przez organ procesowy dochodzi niejako do nakładania się środków ochrony i środków zapobiegawczych i wydaje się, że organ powinien w takiej sytuacji odpowiednio zareagować w drodze aktualizacji potrzeb ochrony i jej zakończenia z uwagi na stosowanie przez organ procesowy wystarczających środków zapobiegawczych wobec podejrzanego i realizację w tej mierze potrzeb ochrony pokrzywdzonego. W przypadku niestosowania się do orzeczonego środka i wymagań stawianych oddanemu pod dozór organ dozoru niezwłocznie zawiadamia o tym sąd lub prokuratora, który wydał postanowienie (art. 275 § 5 k.p.k.). Zatem przy oportunistycznej postawie podejrzanego, wobec którego zastosowano dozór policji organ procesowy ponownie powinien rozważyć konieczność zastosowania adekwatnego do sytuacji procesowej środka zapobiegawczego, a jeżeli występują przesłanki do zastosowania tymczasowego aresztowania, powinno się rozważyć jego zastosowanie, skoro wolnościowy środek zapobiegawczy nie jest w stanie zabezpieczyć prawidłowego toku postępowania karnego (M. Żbikowska, Warunkowy dozór Policji, Prok. i Prawo 2011, nr 7-8, s. 19-33). Brak jest jednak w ustawie z dnia 28 listopada 2014r. wyraźnej regulacji, która umożliwiałaby organowi zakończenie stosowania środków ochrony ze wskazanych powyżej przyczyn.

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 /Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorazdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

Uchylenie środków ochrony i pomocy dla pokrzywdzonego lub świadka powoduje również uchylenie takiej pomocy udzielonej dla osób najbliższych (art. 17 ust. 3 cytowanej ustawy). W sytuacji przyjęcia za podstawę do uchylenia środków ochrony i pomocy dla pokrzywdzonego lub świadka przesłanek związanych z: bezpodstawnym uchylaniem się od złożenia ze zeznań w postępowaniu karnym (art. 17 ust. 1 pkt 2 cytowanej ustawy); wydaniem postanowienia o przedstawieniu zarzutu z art. 233 k.k. osobie chronionej w toku postępowania (art. 17 ust. 2 pkt 1 cyt. ustawy); umyślnym wprowadzeniem organu w błąd lub zatajeniu istotnych informacji związanych z okolicznościami dotyczącymi udzielania osobie chronionej środków ochrony i pomocy (art. 17 ust. 2 pkt 2 cytowanej ustawy), istnieje podstawa prawna do zobowiązania osoby chronionej do zwrotu równowartości otrzymanej pomocy finansowej. Komendant Policji wydający zarządzenie w przedmiocie środków ochrony i pomocy zarządza zwrot pomocy finansowej, określając kwotę podlegającą zwrotowi, termin zwrotu oraz organ uprawniony do jego przyjęcia (art. 17 ust. 4 cytowanej ustawy). Osoba chroniona, którą zobowiązano do zwrotu udzielonej pomocy może skorzystać wówczas z wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy wskazanego w art. 12 ust. 5. Dyskusyjny może być charakter prawny takiego obowiązku zwrotu po wydaniu odpowiedniego zarządzenia o zwrocie, doręczeniu wezwania do zwrotu osobie chronionej i braku reakcji z jej strony, czy też odmowy zwrotu, a mianowicie czy mamy do czynienia ze zwrotem udzielonej pomocy publicznej czy też świadczenie to ma charakter cywilnoprawny. Ustawodawca nie rozwiązał tego problemu w sposób, w jaki uczynił to w art. 21 ust. 4 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym w odniesieniu do zwrotu pomocy udzielonej świadkowi koronnemu w którym przewidział, iż w razie uchylania się od obowiązku zwrotu równowartości udzielonej pomocy lub wydanych dokumentów świadkowi koronnemu, stosuje się przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Stąd w drodze analogii można sięgnąć po ten przepis i w razie odmowy zwrotu udzielonej pomocy organ może wnioskować o wszczęcie postępowania egzekucyjnego w administracji.

Współpraca organów w związku ze stosowaniem ustawy z dnia 28 listopada 2014 r.

W poszczególnych komendach wojewódzkich Policji na terenie kraju powołano na podstawie art. 11 ust. 1 cytowanej ustawy koordynatorów do spraw ochrony i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka, którzy funkcjonują w strukturach wydziałów kryminalnych. Do zadań koordynato należy (art. 11 ust. 2):

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 / Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

 This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Goźdzowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

1. zapewnienie współdziałania jednostek Policji w zakresie stosowania środków ochrony i pomocy;
2. przekazywanie jednostkom Policji informacji o podmiotach udzielających pomocy psychologicznej;
3. przekazywanie Ministrowi Sprawiedliwości posiadanych informacji o odmowie świadczenia pomocy psychologicznej przez podmiot, który otrzymał na ten cel dotację z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

W toku postępowania karnego organ prowadzący czynności operacyjno-rozpoznawcze albo postępowanie sprawdzające lub postępowanie przygotowawcze albo sąd powiadamia koordynatora o ujawnionych zagrożeniach dla życia i zdrowia osób chronionych oraz o przypadkach odmowy udzielenia pomocy psychologicznej na wezwanie organu albo sądu przez zobowiązane do tego podmioty (art. 11 ust. 3 cytowanej ustawy). Koordynator pełni dość istotną rolę w procesie związanym z weryfikacją wniosku o udzielenie ochrony pochodzącego od osoby uprawnionej w szczególności powinien współdziałać nie tylko z innymi jednostkami organizacyjnymi Policji, lecz również jednostkami prokuratury i sądami powszechnymi. Kwestią utrudniającą współdziałanie z innymi organami ochrony prawa może być wykładnia normy art. 18 cytowanej ustawy, związanej z ograniczeniami postępowania dowodowego. Zgodnie z brzmieniem art. 18 ust. 1, niedopuszczalna jest czynność dowodowa zmierzająca do ujawnienia okoliczności udzielenia i wykonywania środków ochrony i pomocy. Z kolei ust. 2 art. 18 wskazuje, iż informacje dotyczące udzielenia i wykonywania środków ochrony i pomocy podlegają ochronie zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 182 poz. 1228). Powstaje oczywiste pytanie, czy w tej mierze chodzi o wszelkie wytworzone przez organ informacje związane ze stosowaniem środków ochrony i pomocy. Odpowiedź na to pytanie wymaga analizy bliźniaczej normy art. 23 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym. Zgodnie z tym przepisem ochronie informacji niejawnych podlegają:

- 1) przebieg i treść czynności, o których mowa w art. 3, 5 i 5a, do chwili uprawomocnienia się postanowienia sądu o dopuszczeniu dowodu z zeznań świadka koronnego (art. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym określa przesłanki dopuszczenia dowodu ze świadka koronnego; art. 5 obejmuje treść wniosku o dopuszczenie dowodu ze świadka koronnego, art. 5a treść odmowy wystąpienia przez prokuratora z wnioskiem o nadanie statusu świadka koronnego);

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 /Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorazdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

- 2) okoliczności dotyczące ochrony lub pomocy, o których mowa w art. 14-20 (art. 14 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym normuje program ochrony świadka koronnego, art. 15 ochronę świadka koronnego za granicą; art. 16 wnioski o ochronę; art. 17 postanowienie o objęciu świadka koronnego ochroną; art. 18 właściwość organów do wykonania orzeczenia dot. ochrony świadka koronnego; art. 18a kamuflowanie danych; art. 18b cofnięcie i zakończenie ochrony świadka koronnego; art. 19 doręczanie przesyłek świadkowi koronnemu; art. 20 ustanowienie pełnomocnika dla świadka koronnego).

W ustawie o świadku koronnym ustawodawca zatem precyzyjnie wskazał zakres ochrony wynikający z klauzuli niejawności, czego niestety nie uczynił w art. 18 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka. Wydaje się, iż celem ustawodawcy nie było objęcie klauzulą niejawności wszelkich informacji wytworzonych przez organ w związku z stosowaniem ustawy, a jedynie wprowadzenie zakazu uniemożliwiającego dopuszczenie czynności dowodowej, zmierzającej do ujawnienia okoliczności dotyczących udzielenia i wykonywania środków ochrony i pomocy ze względu na konieczność zagwarantowania bezpieczeństwa osób chronionych, jak i funkcjonariuszy realizujących ochronę. Powyższa regulacja ujęta jest na ochronę poufności metod i technik ochrony świadka, na wzór przywołanych tożsamyh regulacji, zawartych w ustawie o świadku koronnym. Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz.U.2019.742, t.j. z dnia 2019.04.23) klauzulę „ściśle tajne” nadaje się informacjom niejawnym, jeżeli ich ujawnienie spowoduje wyjątkowo poważną szkodę dla Rzeczypospolitej Polskiej przez to, że zagrazi lub może zagrazić życiu lub zdrowiu świadków koronnych lub osób dla nich najbliższych, osób, którym udzielono środków ochrony i pomocy przewidzianych w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. z 2015 r. poz. 21), albo świadków, o których mowa w art. 184 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego lub osób dla nich najbliższych. Ochroną informacji niejawnych objęto zatem nie wszystkie wytworzone informacje, lecz wszelkie informacje dotyczące udzielenia i wykonywania metod i środków ochrony i pomocy. W konsekwencji dokumentów zawierających takie informacje nie dołącza się do jawnych akt sprawy. Przedmiotowy zakaz nie ma zatem charakteru bezwzględny. W przypadku zapytania kierowanego przez sąd lub inny uprawniony organ ochrony prawa dotyczącego realizacji programu ochrony i jego podmiotów informacje te, o ile nie dotyczą metod i środków ochrony lub pomocy, nie

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 / Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

 This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorazdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

podlegają ochronie jako niejawne i powinny zostać udostępnione. W szczególności dotyczy to przypadków kierowania do właściwego organu zapytań przed sąd powszechny w toku postępowania (np. o rozwód) w związku z ujawnieniem tych informacji w toku postępowania o stosowaniu środków ochrony pochodzącej od strony postępowania, która wymaga weryfikacji pod kątem prawdziwości, jeżeli wcześniej sąd powszechny nie został o tym poinformowany, np. w związku ze stosowaniem środków ochrony wobec małoletnich dzieci stron. Z pewnością ujawnienie tych informacji uprawnionemu organowi – sądowi powszechnemu nie zagrozi życiu lub zdrowiu osób, którym udzielono środków ochrony i pomocy przewidzianych w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. z 2015 r. poz. 21), wręcz przeciwnie przyczyni się wyjaśnienia spornych kwestii i umożliwi wydanie rozstrzygnięcia w oparciu o kompletny materiał dowodowy.

Wnioski

Ustawa z dnia 28 listopada 2014r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka dokonała implementacji do prawa polskiego prawa europejskiego w postaci dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępującej decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz. Urz. UE L 315 z 14.11.2012, str. 57) oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/99/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie europejskiego nakazu ochrony (Dz. Urz. UE L 338 z 21.12.2011). Warto przy tym podkreślić, iż decyzja ramowa 2001/220 w sprawie pozycji ofiar w postępowaniu karnym, choć nakładała na państwa członkowskie obowiązek, po pierwsze, zapewnienia ofiarom wysokiego stopnia ochrony oraz rzeczywistej i odpowiedniej roli w systemie prawa karnego, a po drugie, uznania ich praw i uzasadnionych interesów oraz zapewnienia im możliwości wysłuchania ich w trakcie postępowania oraz możliwości dostarczania dowodów, to jednak pozostawiała władzom krajowym szeroki zakres uprawnień dyskrecjonalnych co do konkretnych mechanizmów realizacji tych celów (Por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 9 października 2008r. C-404/07, opubl. ZOTSiS 2008/10/I-7607). W opracowaniu przepisów ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. ustawodawca miał zatem pewną swobodę legislacyjną, a przy tym posiłkował się celami wynikającymi z Krajowego Programu na rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (Uchwała nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014r. w sprawie ustanowienia Krajowego

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 /Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorazdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020, M.P.14.445), oraz rozwiązaniami przyjętymi w ustawie z dnia z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym. Realizacja tych celów obejmowała również, aby zostały w nich uwzględnione prawnie chronione interesy pokrzywdzonego w postępowaniu karnym przy jednoczesnym poszanowaniu jego godności (art.2 § 1 pkt 3 k.p.k.). W praktyce stosowanie przyjętych środków ochrony wskazanych w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka zabezpieczających ich interesy rodzą się wątpliwości interpretacyjne, a podejmowane przez organy działania mogą prowadzić do kolizji dóbr, zwłaszcza gdy przyjmujemy, iż organ ochrony w całości wyłącza jawność wszystkich wytworzonych informacji powołując się na normę art. 18 cyt. ustawy, a organ procesowy czy sąd powszechny nie mają wiedzy w zakresie realizacji programu wobec osób uprawnionych w tym małoletnich dzieci stron, które zazwyczaj są w sporze w związku konfliktem rodzicielskim i dają temu wyraz w równoległe toczących się postępowaniach cywilnych. Stąd niezwykle istotna jest współpraca organów w tej mierze i rola samego koordynatora do spraw ochrony i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka. Przed zastosowaniem środków ochrony organ powinien dość wnikliwie zbadać sytuację pokrzywdzonego, świadka i osób najbliższych, w tym celu przeprowadzający pierwszą czynność procesową funkcjonariusz Policji lub prokurator mają obowiązek wypełnić kwestionariusz indywidualnej oceny szczególnych potrzeb osoby pokrzywdzonej w zakresie ochrony, który staje się cennym narzędzie w pracy z pokrzywdzonym (Por. M. Lewoc, Komentarz do kwestionariusza indywidualnej oceny szczególnych potrzeb osoby pokrzywdzonej w zakresie ochrony, Ministerstwo Sprawiedliwości, Warszawa 2015). Niewłaściwe podejście do oceny lub marginalizacja potrzeb w zakresie ochrony może prowadzić do cierpienia lub dyskomfortu, wynikającego z wadliwie prowadzonych czynności procesowych przez organ procesowy lub wtórnej wiktyimizacji ze strony sprawcy. Jednocześnie stosowanie środków ochrony nie powinno prowadzić do powstania szkód rodzicielskich i alienowania drugiego rodzica w przypadku decyzji o stosowaniu ochrony wobec małoletnich dzieci stron. W demokratycznym państwie prawa, w związku z ochroną praw pokrzywdzonego lub świadka oraz kolizją interesu postępowania karnego i interesu rodziny, w tym praw rodzicielskich i dobra dzieci – ważne jest umiejętne stosowanie środków ochrony w stopniu niezbędnym do osiągnięcia celu, adekwatnych do stopnia zagrożenia, przy poszanowaniu praw rodzicielskich i dobra małoletnich dzieci.

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 / Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

 This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorzdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

Literatura przedmiotu:

1. BIENKOWSKA E., (2016). *Regulacje ustawy o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka na tle wymogów dyrektywy 2012/29/UE ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw*, [w]: Nowe środki ochrony i pomocy dla ofiar red. L. Mazowiecka, Warszawa.
2. BIENKOWSKA, EREZ E., (1993). *Victim participation in proceedings and satisfaction with justice in the continental systems: The case of Poland. Journal of Criminal Justice, 21*.
3. DUDKA K., (2006). *Skuteczność instrumentów ochrony praw pokrzywdzonego w postępowaniu przygotowawczym w świetle badań empirycznych*, UMCS Lublin.
4. *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw. Komentarz* (2014). red. Ewa Bieńkowska, K. Dudka, C. Kulesza, L. Mazowiecka, P. Starzyński, W. Zalewski, E. Zielińska, Warszawa Wolters Kluwer Polska.
5. *Kodeks karny oraz ustawy towarzyszące*, (2018). red. A. Flisek, CH Beck, Warszawa.
6. KOPER R., (2015). *Badanie świadka w aspekcie jego ochrony w procesie karnym*, Warszawa.
7. LEWOC M., (2015). *Komentarz do kwestionariusza indywidualnej oceny szczególnych potrzeb osoby pokrzywdzonej w zakresie ochrony*, Ministerstwo Sprawiedliwości, Warszawa.
8. MAZOWIECKA L. (2016). *Nowe środki ochrony i pomocy dla ofiar*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa.
9. MIERZWIŃSKA-LORENCKA J., (2012). *Karnoprawna ochrona dziecka przed wykorzystaniem seksualnym*, Warszawa.
10. SPUREK S., (2019). *Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Komentarz wyd.4*, Warszawa.
11. *Ustawa o świadku koronnym Komentarz*, (2017). red. A. Ważny, Lexis Nexis.

Źródła prawa:

12. USTAWA z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz.U.2015.21 z dnia 2015.01.07).
13. USTAWA z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym (Dz.U.2016.1197, t.j. z dnia 2016.08.09).
14. USTAWA z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U.2018.1987 t.j. z dnia 2018.10.17)
15. USTAWA z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U.2018.1600, t.j. z dnia 2018.08.21).
16. USTAWA z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 581, z późn. zm.).

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 /Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorazdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)

17. USTAWA z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.2015.1390, t.j. z dnia 2015.09.15),
18. USTAWA z dnia 17 listopada 1964 r. – *Kodeks postępowania cywilnego* (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm).
19. USTAWA z dnia 5 sierpnia 2010 r. o *ochronie informacji niejawnych* (Dz. U. Nr 182 poz. 1228).
20. UCHWAŁA nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014r. w *sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020*, (M.P.14.445),
21. ROZPORZĄDZENIE Rady Ministrów z dnia 18 października 2006 r. w *sprawie udzielania ochrony i pomocy świadkom koronnym i innym uprawnionym osobom* (Dz.U.2015.1054, t.j. z dnia 2015.07.29).
22. DYREKTYWA Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/99/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w *sprawie europejskiego nakazu ochrony*.
23. DYREKTYWA Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r., *ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw*.
24. WYROK Trybunału Konstytucyjnego z 21 stycznia 2014 r. (SK 5/12, OTK-A 2014, Nr 1, poz. 2)
25. WYROK Trybunału Sprawiedliwości z dnia 9 października 2008r. C-404/07, opubl. ZOT-SiS 2008/10/I-7607).
26. POSTANOWIENIE Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2015 r., sygn. akt I IKZP 8/15 (OSNKW 2015/12/100),

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2019 /Published by: International Institute of Innovation Science-Education-Development in Warsaw

This is an open access article

under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Gorazdowski K., (2019). PRÓBA OCENY PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH W PRAWIE POLSKIM NA GRUNCIE Z USTAWY Z DNIA 28 LISTOPADA 2014 R. O OCHRONIE I POMOCY DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA,

International Journal of Legal Studies, 2(6)2019, 11 - 40

[DOI: 10.5604/01.3001.0013.7406](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.7406)